

Reiseliv – en nøkkelnæring for arbeidsplasser, bolyst og verdiskaping i Viken

Destinasjons- og byselskapene i Viken samlet seg i mars 2019, for å etablere en samarbeidsplattform for reiselivet i de tre fylkene før Viken fylkeskommune ble etablert. Dette ble et godt forum, som vi virkelig så nytten av under korona-perioden. Vi hadde da jevnlig møter som ble ledet av Viken Fylkeskommune, og der også Virke, NHO Reiseliv og Innovasjon Norge deltok. Dette ble et viktig og nyttig samlingspunkt i en tøff tid for reiselivet, og det ga kunnskap, innsikt og ble en sterk stemme for bransjen vår.

Reiselivet skaper jobber og attraktive kommuner, og har fått økt betydning for folks sosiale liv og velvære. Er det én ting pandemien har vist oss så er det hvilken enorm betydning det lokale reiselivet og kulturtilbudet har for våre innbyggers trivsel, bolyst og verdiskaping. NHO benevner reiselivet som «kommunens beste venn». Dette fordi reiselivet er stedbundet, det er den første jobben for mange, det er en inkluderende bransje og den er sterkt omdømmeskapende. Den gjør reisemålet attraktivt, noe som skaper arbeids- og bolyst lokalt.

Reiselivet i Viken representerer en verdiskaping på 15,8 milliarder i 2021, noe som tilsvarer 18 % av reiselivets verdiskaping i Norge. Viken n har i perioden januar – september 2022 hatt ca 2,3 millioner gjestedøgn. (kilde; NHO Reiseliv/SSB)
--

Destinasjonsledelse og samarbeid på reisemål

Destinasjonsselskapenes rolle har de siste årene endret seg drastisk fra i hovedsak å inkludere markedsføring til nå i større grad å sette søkelys på destinasjonsutvikling og -ledelse. Destinasjonsselskapene er reiselivets felle stemme, talerør, kompetansebygger, markedsfører og utvikler. Mange av reiselivets næringsaktører har fått endrede forutsetninger og avkastningskrav noe som påvirker deres mulighet for å bidra i en langsiktig utvikling. Der næringsaktørene tidligere kunne investere i utviklingen av en destinasjon med 5-10 års perspektiv er nå kravet til avkastning målt i måneder. For å sikre en langsiktig steds- og destinasjonsutvikling er forventningen til at det offentlige gjennom kommune og fylke står for en større del av finansieringen enn tidligere, samtidig som næringen skal bidra med utvikling av kommersielle produkter. For å drive en helhetlig utvikling av reisemål og hente ut det fulle markedspotensial trengs et tydelig og stabilt destinasjonsselskap som er en del av den nasjonale reiselivsstrukturen.

Destinasjonsledelsen er de aktørene som sammen, formelt eller uformelt, leder utviklingen av reiselivet på reisemålet. Aktørene i destinasjonsledelsen kan være destinasjonsselskap, reiselivslag, eller reiselivsrettet næringselskap, kommunen(e) og i enkelte tilfeller sentral(e) reiselivsbedrift(er). Begrepet destinasjonsledelsen brukes om funksjonen og samarbeidet mellom flere aktører, som kommune og destinasjonsselskap. I enkelte tilfeller er dette formalisert gjennom avtaler og med en rolle- og ansvarsfordeling. Uavhengig av organiseringen er et godt samarbeid og samhandling mellom kommunen og reiselivsnæringen en forutsetning for å lykkes med en bærekraftig reisemålsutvikling.

En naturlig følge av dette er også at destinasjonsselskapene blir inkludert i utformingen av kommunenes planer for samfunn, næring og bærekraft slik at reiseliv får sin naturlige plass.

En kommune eller et fylke kan ikke «settes bort» destinasjonsutviklingen, den må utøves planmessig og i et felleskap med alle stakeholders på reisemålet.

Hvorfor er en bærekraftig destinasjonsledelse viktig?

Norge har behov for å videreføre og styrke sin konkurransekraft og beholde sitt omdømme som en naturbasert og miljøvennlig destinasjon. Gjestene forventer det. Reiseliv som skaper verdier og driver på en miljø- og samfunnsmessig ansvarlig måte er en smartere måte å utvikle reiselivet på. En bærekraftig styring av reiselivet styrker destinasjonene med bedre informasjon og grunnlag for beslutninger og handlinger.

Vi ønsker:

- *At Reisemålsutvalget legger til rette for en forutsigbar, mer langsiktig finansiering av de fellesfunksjonene destinasjonsselskapene og landsdelsselskapene står for. Dette gjelder eksempelvis områdemarkedsføring (ikke bedriftsmarkedsføring), digitalt og fysisk vertskap, nettverksarenaer og kompetansehevende tiltak åpne for alle.(ikke konkurransevidende)*
- *At det utarbeides et gruppeunntak (GBER) for støtte til lokal og regional turisme (som er nevnt i [Regjeringens veileder om offentlig støtte](#), del 2 avsnitt 3)*
- *At Reisemålsutvalget skiller mellom utvikling og innovasjon gjennom prosjektstøtte, og destinasjonsledelse, områdemarkedsføring, kompetanse og nettverk som en mer konstant fellesfunksjon.*
- *At Viken ikke bare skal være attraktiv å besøke, men også attraktiv å bo i. Korttidsleie bør derfor reguleres etter en gitt standard, og utleierne inviteres inn i byens vertskap gjennom destinasjonsselskapene.*
- *At det jobbes aktivt med å håndheve regelverket tilknyttet korttidsutleie. Dette innebærer krav til omregulering fra bolig til næring om flere leiligheter brukes til kommersielt korttidsutleieformål (i tråd med skattemyndighetens definisjon), samt håndheve krav til brannsikkerhet.*
- *Kommersiell korttidsutleie gjennom tredjeparts plattformløsninger som AirBnB får rapporteringsplikt ned på kommunenivå og inkluderes i SSBs månedlige overnattingsstatistikker.*
- *Å oppfordre politiske partier til å ha representanter med spesiell kunnskap om reiseliv, slik det er vanlig i helse, skole mm.*
- *At reiselivet får et eget direktorat, som kunne samle, utvikle og forvalte ressursene på tvers og ut fra potensial. Per i dag er reiselivet involvert i syv departementer og flere direktorater.*
- *Å utøve aktiv destinasjonsledelse ved å styrke dialogen på reisemålet med et dialogforum mellom næringsliv, reiselivsaktører, lokalbefolkning og politikere i forkant og etterkant av høysesongene for å bidra til mer attraktive lokalsamfunn med fornøyde innbyggere.*
- *Å anerkjenne og løfte Merket for Bærekraftig Reisemål som metode for å utvikle fremtidsrettede destinasjoner*

- *Å etablere en god og realistisk finansieringsordning for resertifisering av Merket for Bærekraftig Reisemål, til det arbeidet som må gjøres i tre-års-perioden mellom sertifisering og resertifisering.*
- *At reiseliv gis en naturlig plass i kommunens planer for bærekraft, næring og samfunnsutvikling.*

Finansiering og forvaltning av fellesgoder

Skal reiselivet vokse, er det behov for gode og forutsigbare rammebetingelser både lokalt og nasjonalt. Destinasjonsselskapene søker aktivt dialog med næringen om hvordan vi best kan tilrettelegge for vekst i området, slik at reiselivet er bærekraftig både økonomisk, sosialt og miljømessig. Økt antall besøkende krever samarbeid og tilrettelegging der hvor folk ferdes, det gjelder både i byer og naturområder. I områder hvor det er mye besøk, er vi positive til å vurdere brukerfinansiering der tilreisende selv betaler for flere offentlige toaletter og renovasjon.

Forenkling av regelverk og tilsyn

Det offentlige bør aktivt forenkle næringslivets kontakt med kommunen. Kommunen skal være en aktør som heier på reiselivet og som legger til rette for vekst. Derfor skal kommunale tilsyn følge opp veiledningsplikten og de som har vist at de opptrer i tråd med lovverket skal bli kontrollert sjeldnere.

- *At kommuner og fylker finner en god måte å koordinere tilsyn og utvikling på tvers av fagområder og etater.*
- *Kommunene og fylkene skal være offensive og lokalt teste løsninger som vil gjøre hverdagen enklere for reiselivsbedriftene. (Eksempelvis rett til å si nei til kontanter eller ja fleksible arbeidstidsordninger innen reiselivet.)*
- *Det offentlige skal ikke konkurrere med de lokale reiselivsbedriftene. Derfor er vi imot at kommunen skal drive cafeer, campingplasser, bobilparkering og liknende. Der det ønskes slik drift på kommunal eiendom, skal driften settes ut til private.*
- *Alle søknader bør være mulig å levere digitalt, og vi vil aktivt samarbeide med andre myndigheter for å sørge for at næringslivet bare trenger å rapportere samme informasjon til det offentlige én gang.*
- *Skjenkebevillinger og andre tillatelser bør behandles administrativt, ikke politisk.*

Tilgjengelighet

Tilgjengelighet er sentralt for reiselivsnæringens verdiskapingspotensial og utviklingsmuligheter. Særlig for destinasjoner i distriktene kan det være avgjørende å inkludere/hensynta reiselivsaktiviteten for å få et veltilpasset rutetilbud, dvs. i tråd med faktiske behov. I Viken er kollektivtilbudet stort, og avstanden mellom reisemål og attraksjoner relativt kort. Allikevel er det utfordrende for besøkende å orientere seg. Det er mange operatører og digitale løsninger, og samhandlingen mellom de tidligere fylkene og kommunene er ikke gode nok.

Viken er også en grenseregion, med behov for en sømløs koordinering av ruter og billettløsninger med Sverige.

Kollektivtilbudet er bygget på det lovpålagte tilbudet til skole- og arbeidstrafikk. Det medfører at tilbudet reduseres i ferier og helger/høytider som ofte er høysesong for reiselivet.

Vi mener at:

- *Tilbud til ferie-/fritidsbesøkende bør inn i offentlige anskaffelsesavtaler da denne trafikken ofte er mot-syklisk skole-/arbeidsreiser*
- *Kunnskapen om reiseliv i kollektivbransjen bør heves.*
- *Det bør etableres dialog mellom offentlige transportører og reiseliv for å finne sømløse digitale løsninger som kan brukes på tvers av kommune, fylke og landegrenser.*
- *Det skal innføres en felles billettløsning for hele landet og som er enkel å benytte for internasjonale besøkende.*

Dette for å møte kravet til bærekraftig mobilitet, og for å gjøre regionen mer samlet og tilgjengelig. Viken kan være en god testregion for å finne bedre løsninger.

Kompetanse og rekruttering

Reiselivet sysselsetter stadig flere, og er for mange unge inngangsporten til arbeidslivet. Både for verdiskapingen og den enkeltes mulighet til arbeid og utvikling er avgjørende for å sikre rekrutteringen til reiselivet. I likhet med næringslivet ellers, mangler fortsatt en rekke reiselivsbedrifter ansatte.

Det er også viktig at regionene ivaretar de voksne målgruppene og bedriftene som enten ønsker å formalisere sin kompetanse (eksempelvis fagbrev på jobb eller fagskoleutdanning) eller få faglig påfyll gjennom bedriftsintern opplæring. Livslang lærling vil stå sentralt i reiselivet i årene fremover, og vi håper at regjeringen vil legge til rette for dette.

Vi ønsker å:

- *Styrke rådgivnings- og karriereveiledningen*
- *Sikre at det er gode samarbeidskonstellasjoner mellom alle ungdomsskoler og næringslivet og at det i spesielt reiselivsvennlige kommuner tilbys valgfag reiseliv i ungdomsskolen. Skoler som ønsker å satse på dette, bør tilgodeses ekstra økonomiske ressurser for gjennomføring.*
- *Tilrettelegge for at flere voksne i reiselivet får formalisert sin kompetanse samtidig som de kan stå i jobb.*
- *Satse videre på de praktiske fagene, og da spesielt mat og helse, som er en god rekrutteringsarena til mat- og måltidsbransjen.*

Med hilsen Destinasjonene i Viken

iSarpsborg

Visit Østfold

Moss i sentrum

Visit Indre Østfold

Haldenkanalen

Visit Fredrikstad og Hvaler

Visit Greater Oslo

Visit Innlandet

Byen vår Drammen

Kongsberg Næringsforum

Visit Sigdal AS

Visit Norefjell

Flå Vekst

Nesbyen Turist- og Næringssservice AS

Visit Gol

Ål Utvikling

Visit Geilo

Hemsedal Turisttrafikklag

*SvingOm SA
Nore og Uvdal Næringssselskap
Sigdal Utvikling*

Kontakt

*Maya Nielsen
Visit Fredrikstad og Hvaler
maya@visitfredrikstadhvaler.com
+47 958 32 233*